

Hanki häkävaroitin!

Riski häkämyrkytyksiin kasvaa

Häkä eli hiilimonoksidi on hajuton ja väritön kaasu, jonka olemassaoloa ihminen ei huomaa. Häkä on kuitenkin erittäin vaarallista. Jo 0,2 prosentin häkäpitoisuus tappaa välittömästi. Häkää vastaan pitää osata suojautua, ja se on entistä tärkeämpää, sillä ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa. Samalla vahingon vaara lisääntyy.

Teksti Mikko Haapanen
Kuva Kimmo Luukkonen

Häkä syntyy epätäydellisen palamisen seurauksena. Häkä sitoutuu veren hemoglobiiniin 240 kertaa hanakammin kuin happi. Näin häkä myös syrjäyttää esimerkiksi hapen saannin, jolloin hengitys ja verenkierto lamaantuvat. Häkämyrkytyksen seurauksena henkilö kuolee nopeasti.

Häkämyrkytysriskiä lisää, jos tila, jossa häkä syntyy on ahdas tai suljettu, ja tilan ilmanvaihto on puutteellinen.

Monta tapaa saada häkämyrkytyks

Häkämyrkytyksen kohteeksi voi joutua henkilö, joka ei osaa varoa häkää. Hän voi käyttää esimerkiksi kaasulla toimivia laiteita huolimattomasti, tai sulkea takan, uunin tai saunan pellit liiat varhain. Hän saattaa myös joutua onnettomuuteen kuten tulipaloon, tai käyttäytyä itsetuhoisesti esimerkiksi vakavan masennuksen seurauksena. Syy on monesti myös päihteet. Juopunut nukahtaa vuoteeseensa tai sohvalle kesken tupakoinnin, jolloin tupakka jää kytemään kangasta vasten ja saa aikaan tappavan annoksen häkää.

Oireet syyt tunnistaa heti

Häkämyrkytyksen yleisin oire on päänsärky. Sen muuttuessa sietämättömäksi kuvaan tulevat pahoinvointi, näköhäiriöt ja huihaus. Myrkytyksen edelleen pahentuessa tajunnantaso alkaa laskea. Pulssi ja hengitys tihentyvät. Klassiseksi kuvattu kirsikanpunainen

ihminen on kuitenkin harvinainen häkämyrkytyksen ilmentymä.

Toimi oikein ja nopeasti

Häkämyrkytyksestä toipuminen ennalteen voi olla vaikea, tai jopa mahdoton prosessi. Myrkytys voi aiheuttaa akuutin toipumisen jälkeen pysyviä keskushermostohäiriöitä kuten mielialamuutoksia, muistamattomuutta, puhevaikeuksia, kouristuksia ja kyvyttömyyttä pidättää virtsaa. Häkäaltituksen määrä, ensiaputoimenpiteiden riipeys ja sairaalahoidon tehokkuus ovatkin ratkaisevan tärkeitä ennusteen kannalta.

Häkämyrkytyksen saanut uhri tulee aina toimittaa nopeasti pois sisätilasta. Auttajan tulee varmistaa, että uhrin ilmatiet, hengitys, sydän ja verenkierto toimivat. Auttajan pitää aina soittaa välittömästi hätäkeskukseen ja pyytää lisäohjeita!

Hätäkeskukselle tarkat taustatiedot

Omnistuneen ensiavun saamisessa on tärkeää, että hätäkeskukseen annetaan sellaiset taustatiedot, että keskus osaa epäillä hätämyrkytystä.

”Päihteet, lisääntynyt tulisijojen käyttö, väestön ikääntyminen ja lepsu suhtautuminen häkämyrkytysriskeihin on hengenvaarallinen yhdistelmä.”

Turvallisuuteen panostaminen on tärkeää jo senkin vuoksi, että häkämyrkytykseen voi altistua useita ihmisiä samalla kertaa, jolloin inhimilliset menetykset ja vahingot voivat moninkertaistua, muistuttaa artikkelin kirjoittaja, yleislääketieteen ja geriatrian erikoislääkäri Mikko Haapanen

Jos uhri löytyy esimerkiksi palavasta rakennuksesta tai autotallista, jossa ajoneuvoa on pidetty vaikkapa tyhjäkäynnillä, ja uhri valittaa päänsärkyä, korvien soimista tai pahoinvointia, häkämyrkytystä on syytä epäillä. Samoin, jos uhri on tajuton.

Mikäli häkämyrkytyksen saamisen syyksi epäillään itsetuhoista käyttäytymistä, uhri tulee aina ohjata

ta jälkeenpäin myös psykiatriseen hoitoon.

Yleistä tietoa häkäkaasusta, muun muassa vaarallisista pitoisuuksista, löytyy osoitteesta <http://www.bacharach-training.com/CO%20Zone1/What%20is%20Carbon%20Monoxide.htm>

Näin vähennän häkämyrkytysriskiä

- Yhä suurempi osa väestöstämme ikääntyy. Sitä kautta myös muistiongelmia lisääntyvät. Muistuta ikäihmisiä mahdollisuuksien mukaan aina toimimaan huolellisesti.
- Sähkön jatkuvasti kallistuessa tulisijojen käyttö yleisty. Muistuta tulisijojen käyttäjiä häkävaaroista.
- Jos haluat säästää energiaa, pyri muistamaan etet erehdyksessä ennen aikaisesti. Näin estät sen, ettei kytevästä hiiloksesta pääse vapautumaan sisäilmaan myrkyllistä annosta häkää.
- Käytä kaasulaitetta aina oikein ja asianmukaisesti. Ole tarkka käyttöohjeiden suhteen.
- Osta mieluummin aina uusi, CE-merkitty kaasulaite kuin vanha ja käytetty. Jos kuitenkin hankit käytetyn kaasulaitteen, varmista että se on huollettu ja tarkastettu ja että laitteen mukana tulee käyttöohje.
- Käytä kaasulaitetta vain siihen tarkoitukseen, johon se on hyväksytty. Kaasulaitteen käyttö vastoin valmistajan ohjeita voi olla hengenvaarallista.
- Tilassa, johon kaasulämmitin asennetaan, tulee aina olla hyvä ilmanvaihto.
- Älä milloinkaan korjaa kaasulaitetta itse. Kaikki varsinaiset huoltotyöt tulee jättää hyväksytyille asennus- ja huoltoliikkeille. Luettelo hyväksytyistä liikkeistä löytyy esimerkiksi Turvatekniikan Keskuksen (TUKES) Internetsivuilta, www.tukes.fi
- Häkähälyttimet ovat kohtuuhintaisia ja testeissä osoittautuneet hyviksi. Hanki aina häkähälytin, jos oleskelet riskialttiissa tilassa.
- Jos vuokraat vaikkapa lomaosakkeen, olisi järkevää investoida omien tai perheensä turvallisuuteen hankkimalla häkähälytin.